

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo leto 1 gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Velika napaka dolenjskega kletarstva.

Spisal R. Dolénc, vodja dež. kmetijski šoli na Grmu.

Še prej, kakor mi je bilo odsojeno na Dolenjsko priti, sem vživaje „dolenjca“ zapazil z le kaj majhno izjemo, neki jako neprijeten duh in okus po zvešanosti. Vsakokrat sem si mislil, da so tej napaki krivi krčmarji. Na Dolenjskem sem se pa do dobrega prepričal, da so vzrok tej napaki pridelovalci vina sami. Dostikrat imel sem namreč priliko, priti v razne vinogradske kleti, ali kakor jim tukaj pravijo, „zidanice“, ter v njih vina pokušati. Kar se mi je v vsaki taki zidanici na prvi pogled čudno dozdevalo, bilo je pač to, da nisem v njih razun velikih sodov zapazil skoro čisto nič druge še manjše posode. Še bolj začudil sem se, ko sem zapazil, da običajno nihče nima polnih sodov. Gostoljubni gospodar postregel mi je znabiti iz treh, štirih sodov, pa niti eden ni bil do véhe poln. Da, primerilo se mi je, da sem pokušal starino, več let staro; toda gospodar mi je rekel: sod ni uže dve, tri leta poln, manjka ga četrtina, tretjina, mogoče, da še celó polovica. Vsa taka vina bila so pa, se vé da bolj ali manj pustega, zvešanega okusa, vidno slabotna, in — večkrat tudi cikasta. Na vprašanje, zakaj da niso sodi polni, rekli so mi, da uže v trgatvi niso polni bili, ali pa da se ga je odprodalo, ali pa sploh oddalo. No, postrani sem pa pozvedel, da je tej popolnoma napačni kletarski razvadi še nekaj družega vzrok, in to osobito pri navadnih gospodarjih. Gostoljubnemu možu je všeč, ako zamore gostu iz več sodov postreči, zato pa svoje vino v več posod razdeli.

Na Dolenjskem toraj ni navada, v kletih — zidanicah — sode vedno polne ohraniti, in to je jako napačno. Koliko vin ni ravno vsled tega, kakor že rečeno, zvešanih, slabotnih, cikastih, ter kako težko jih je prodati v ceno ali celó kar ne mogoče.

V tej zadevi je Vipavec boljši kletar. Če nima mali posestnik ob trgatvi toliko mošta, da bi sod napolnil, poišče si soseda, kateri ga tudi

nima celi sod in zlijeta ga obadva skupaj v enega. Zraven napolnita pa še polovnjak ali vsaj beček z moštom, in rečeta: to bodi pa zalija. Kedar kaj iz soda odtočijo ali odpijejo, pa z zaljo zopet napolnijo. Da, če tudi čisto nič vina ne odtočijo, vendar se sod vsakih osem, ali k večem štirinajst dni se zaljo zalije. Zalija sama, zakadi se pa nekoliko z žveplom, da ne postane kanasta in cikasta. Kedar pa v Vipavi — in tako postopajo povsod po svetu, kjer z vinom v kleti umno ravnaajo — iz soda kaj vina odprodajajo, recimo polovico, tretjino ali dve tretjini; in za ostanek ni prav v kratkem, recimo v osmih do k večjem štirinajstih dneh družega kupca; pretočijo ga v manjšo posodo, bariglo, polovnjak ali beček, ktera posoda se zopet polna drži. In tako je prav, tako delali naj bi dolenjski vinogradniki. Vsak omislil naj bi si k sodom v zidanici še zadostno množico barigel, polovnjakov, bečkov. Vsak naj bi po trgatvi (ko je vino dokipelo) posodo polno natočil, zraven pa še po potrebi puščal zadosti zalije ter z njo zalival sode.

Vsak načeti sod naj bi se pa tudi izpraznil, ter vino v manjšo posodo pretočilo. Po tem bi ne bilo toliko zvešanih, slabotnih, da še celo cikastih vin po Dolenjskem, in to bilo bi dobro za pridelovalca, kakor za povživalca vina. Iz „Km.“

O vinski kupčiji.

Kakošna je vinska kupčija? Kako se neki prodaja dolenjsko vino? Ali mar peša kupčija z dolenjskim vinom, da smo začeli o tem predmetu pisati?

Ni da bi mogli to trditi. Nasprotno je bila z vinom od l. 1885. prav živahna kupčija. Predlansko vino so Dolenjci kaj lahko v denar spravili — po tej dobri kapljici so vinski kupci radi segali. Z lanskim vinom, ki je nekoliko zaostalo za onim od l. 1885., do zdaj še ni bilo tako pogostega popraševanja, a utegne se oživiti na spomlad.

Dolenjca s kratka ne skrbi jako, da ne bi spečal svojega blaga. Ali vendar moramo oprezni biti, da tuja, nekranjska vina dolenjskega ne izpodrinejo, ondot, kjer koli se je ono vdomačilo.

Na dobrem glasu je bil dolenjec zlasti pri Kranjcih, osobito pri Gorenjcih. Že v starih časih so točili v Ljubljani v prvi vrsti dolensko vino. Beremo tudi, da je imelo še precejšnjo ceno. Najboljše dolensko vino je bilo znano, kakor se ve, pod imenom „marvino“ ali „markvino“, ki je rastlo naj brže ob bregovih spodnje Krke in menda po Belokranjskem. Dolenci morajo gledati, da ohranijo svojemu zdravemu vinu dobro ime, pa tudi, da ga zavoljo lastnega dobička spravljajo na gornje in notranje dele naše domovine. Pa tudi na to morajo paziti, da jim morebiti preveč ne izpodrine dolenjca hrvaško, ogrsko ali štajersko vino. V omenjenih deželah pridelajo kaj veliko vina in ga dajo po nizkih cenah, ki jih jim delajo po železnicah za prevožnjo v naše kraje, nam utegnejo veliko kvara učiniti. Vsaj ponujajo njih agenti tako blago po raznih krajih naše domovine in pridejo ga ponujati celó k nam samim. Zato se ni tako napačno izrazil vinski trgovec, ki kupčuje z dolenskim vinom, da bodo ti ljudje za Dolence tudi nekakošna trtna uš. Nam Dolencem mora biti na tem, da vse storimo, kar bi škodovalo naši vinski kupčiji. Da bodemo sčasoma boljše trse in obdelovanje vinogradov, in tudi kletarstvo, k temu nam bo pomogla s svojimi nauki in s svojim izgledom nova vinarska šola pri Novem mestu.

Kletarstvo bi se pač tedaj lahko najboljše boljše, ako bi se napravile zadrugne kleti; to je, ako bi se osnovala zadruga, društvo, ki bi od vinogradnikov sprejemalo na enak način v svojo veliko klet, kakor sprejemajo hranilnice in posojilnice denar od svojih udov. Pri veliki množini vina in v dobri kleti je še le mogoče umno kletariti z vinom. Vinski kupčiji se pri nas včasih s tem škoduje, da se udari precej po trgatvi visoka cena. Pospešilo bi pa vinsko kupčijo to, da bi v vinskih krajih nastavljeni bili vinski agenti, ki bi znali dobro povedati kupcem, kje in kakošno vino ter po kateri ceni je na prodaj. Kar je vinskih mešetarjev v kakošnem kraju zdaj, to niso pravi vinski agenti. Vinski agenti morali bi imeti prav veliko vinogradnikov popisanih, koliko in kakošno vino imajo ti. Morali bi hraniti tudi pokušnje dotičnih vin, ki so na prodaj. Zdaj pa hodijo vinski kupci po hribih okrog, da si noge zdrgnejo, predno pridejo do vina, ki jim vgaja po okusu in po ceni. Boljše od vinskih agentov bi pa še bilo, da bi si vinogradniki in sploh kmetje napravili nekakošno društvo; na Nemškem imajo tako imenovane kmetske čitalnice. Pri teh bi imeli udje pravico v posebno knjigo dati zapisati vse to, kar želi kdo prodati ali pa kupiti. Zastovalo bi, da bi se pri takem društvu 10 kr. na mesec plačevalo. Ako bi naše kmetijske podružnice kaj delavne bile, vzele bi lahko tudi to

stvar v roko. — Sicer pa se ni bati, da bi naši rojaki v središču Kranjske, po Gorenjskem in Notranjskem pustili Dolence pri vinski kupčiji na cedilu, vsaj nas ista kri veže in kri ni voda, in dolensko vino dela zdravo kri.

Dolenske cestne zadeve v deželnem zboru.

Poslanec Faber poroča v imenu gospodarskega odseka o prošnji mestne občine Črnomeljske za uvrstitev ceste Ljubljana-Krka - Žužemperk-Črmošnice-Črnomelj mej deželne ceste in nasvetuje, da se ta prošnja izroči deželnemu odboru, da se na isto ozira, ko pride na vrsto kategorizovanje cest. Ako je premalo inženjerjev pri deželnih uradnih, naj se še jeden inženjer nastavi.

Profesor Šuklje pravi, da hoče le nekoliko besed v podporo te prošnje spregovoriti. Črnomeljski okraj je jako obširen in šteje 17.817 duš in vendar nema niti pedi cesarske ceste. Za vse ceste v okraj mora sam skrbeti in vzdrževati jih 131 kilometrov. Le okraj Ljubljanske okolice in kočevski okraj jih imata prilično toliko. Da je črnomeljski okraj kos svoji nalogi, nakladati mora cestni odbor jako velike priklade, tako l. 1882. 20%, leta 1883, 1884 in 1885, pa po 15%. Tolike priklade so za ta okraj tem občutljivejše, ker je najsiromašnejši v deželi. A pri vseh ogromnih stroških za ceste je v Črnomlji takorekoč svet z deskami zabit, kajti ako se hoče priti iz Črnomlja do mostu čez Kolpo pri Vinici, za katerega je deželni zaklad dal 10.000 glđ., treba je velikih ovinkov. Ta proga pa je jako važna za Črnomelj in treba je, popraviti jo. Prošnja je torej popolnem utemeljena in treba je dotični zakon iz l. 1873 razveljaviti in kakor se je že lani naročilo deželnemu odboru, je pač upanje, da v prihodnjem zasedanji predloži načrt nove deželne cestne postave.

Poslanec Pfeifer izraža isto tako upanje, da se bode kmalu obravnavalo o novem načrtu cestne postave, ter prošnjo Črnomeljske občine priporoča. Pri glasovanji vsprejme se predlog gospodarskega odseka. Isto tako izroči se deželnemu odboru prošnja občine Šmarijske zaradi ceste od Škofljice do Pijave gorice, oziroma do Turjaka, toda s pristavkom, da sme deželni odbor za vzdrževanje ceste od Škofljice do Pijave gorice cestnemu odboru dovoliti denarno podporo. Z enakim dostavkom izročila se je tudi prošnja županstev na Grosupljem in v Slivnici deželnemu odboru. Prošnja občine Ravne za popravo okrajne ceste izroči se deželnemu odboru, da naroči okrajnemu cestnemu odboru na Krškem, naj predloži načrt zaradi omenjene ceste deželnemu odboru, kateri se ob enem pooblašča, da v ta namen dovoli

primerno podporo. Prošnja županstev občin Famlje, Gornje Vreme in Britof za premeščanje mitnice na Reški cesti se ne usliši. Prošnja ribniških in velikolaških prebivalcev za uravnavo požiralnikov izroči se deželnemu odboru, da skrbi zato, da se kakor hitro mogoče preiskujejo požiralniki v Loškem potoku, v Ribniški, Dobrepoljski in Struški dolini kakor tudi pri Ložni, Kočevji in v Mezli.

Poslanec Pakiž pravi, da je on izvršil to prošnjo in jo prav gorko priporoča po nasvetu gospodarskega odseka, da naj se preiskavanje ne odklada v jednomer, ampak naj se že letos pregledajo požiralniki. A ne samo pregledati jih je treba, nego, kakor je deželni zbor že sklenil, ima se izvedenemu inženjerju tudi naročiti, da napravi potrebne načrte, kako bi se vedne povodnji odpravile. Pri glasovanji vsprejme se predlog gospodarskega odseka.

Cestnemu odboru v Krškem dovolilo se je podpore 600 gld. za cesto od Krškega do Broda. Za preložitvev in popravo ceste mej Mokronogom in Laknicem dovolilo se je na predlog finančnega odseka (poročevalec prof. Šuklje) 1500 gld. podpore, še za uravnavo potokov Šujca in Dobrovka 1000 gold.

Kaj je novega

po avstrijskem cesarstvu?

Deželni zbori so vsi sklenjeni — tudi naš 24. januarja.

Naš deželni zbor je delal letos res koristno; to moramo priznati. Veliko je storil za dobrodelne namene, nam Dolenjcem na priliko, se bode po njegovem prizadevanju naklonila dobrota, da dobomo podporo za gluhoneme deklice, ki se bodo vzgojevale v Šmihelu. Storilo se je mnogo za preložitvev ali popravo cest, za vravnavo bregov pri Savi in družih vodah; dovolil je podporo za nasajenje ameriških trt v Grmu itd. Obdačil je vnovič žganjepivstvo — sploh brez dvoma vsestransko pokazal svojo skrb za blagor naše dežele.

Nemški liberalni poslanci so kar zapustili česki deželni zbor v Pragi, češ, ker se jim godi krivica (ali v resnici le zato, ker Čehi več ne pusté svojih pravic v blato teptati). Zaradi tega je vzel deželni zbor vsem 73. poslansko pravico. Mesto njih bodo torej na Českem Nemci zopet volili deželni zbor.

28. januarja se je pričel zopet državni zbor na Dunaju. Vlada je tu precej predložila nekatere načrte o vravnavi zemljiščnega davka. Liberalni nemški poslanci so pa tudi brž pokazali, da mislijo nagajati kakor lani, kolikor bode le mogoče.

Na Ogrskem Mažarji delajo velike krivice vsem narodom, ki ne govoré mažarsko, kakor bi

bili samo oni ljudje — drugi pa ne. Srb Dimitrijevič jim je pravil v državnem zboru gorke resnice. Toda skorej gotovo bode vse zastoj, dokler ne pride mažarska dežela na boben, kamor hiti kakor voz brez zavore po klancu.

Nekteri ljudje strašno grozé, da bode vojska — pa menda ne bode tako hudo; kajti ravno na Dunaju, kjer bi imeli gotovo največ vedeti, se je kar nič ne bojé. Res je, da se je ravno kar začela snovati črna vojska, ko je presvitli cesar potrdil dotično postavo, katero je sklenil lani državni zbor; toda to je pač potrebno le zato, ker moramo biti na vse pripravljeni. Pametni gospodar ne bode pripravljajal orodja še le, ko ga je treba rabiti — ampak veliko poprej.

Kaj je novega po širokem svetu?

Prav veliko ali pa prav malo, kakor se uže hoče, kajti reči stojé večinoma tako, da ljudje le vgbajajo. Gotovo je, da vbogi Bolgari ne pridejo iz svojih homatij. Njihovi poslanci so hodili po svetu dobrega sveta iskaje — pa bodo menda prišli nazaj tako modri, kakor so zapustili domačijo.

Rus se ne udá — in Rus je močan! Govori se, da se bode sklical brž državni zbor ali sobranje, ko pridejo ti poslanci domu — ter se volil knez. Bog daj! potem bode imel narod vsaj tako zaželjeni mir in red.

Na Srbskem si je prilastila vlada pravico, da prodaja sama tobak, kakor je to pri nas uže dolgo. Toda prodala je to pravico nekej družbi, kar ni bilo Srbom kar nič po volji. Ker je pa ta družba ravnala ostro, da kar krivično — je tekla doli uže nedolžna kri.

Angleži mislijo nekatere kazenske postave proti Ircem poostriiti. S tem jih pač ne bodo pridobili zase. Tudi se čuje, da bi kaj radi videli vojsko med Nemci in Francozi.

Nemški državni kancelar je zahteval pomnoženje vojske za sedem let. Državni zbor mu je 14. jan. to odbil, na kar je cesar zbor precej razpustil ter vzkazal nove volitve.

Nemci so prepovedali izvažati konje; Francozi pa ob nemški meji pridno oborožujejo in postavljajo kolibe za vojake. Vse to kaže, da vtegne res kmalu zagrometi med Nemci in Francozi. Zadnji ne morejo pozabiti, da so jim nemški Prusi vzeli pred 16 leti dve lepi deželi — vedno gledajo, kako bi jih dobili nazaj; ravno zaradi tega tudi Prusi ne morejo nikdar mirno spat.

V Belgiji delavci nočejo mirovati. Uže poprej so se večkrat uprli zahtevaje večje plačilo itd. — tako delajo tudi sedaj. V glavnem mestu Bruselju se je uže kri prelivala med delavci in policaji 24. pretečenega mesca.

Piše se nam:

Z Golobinjeka pri Mirni Peči 17. jan. — Tudi pri nas se, žali Bog, vedno bolj širi tisto žganje, šnops, nad katerim ste se uže tolikokrat jezili. Pred nekterimi dnevi je korakal žganjarsk bratec dobro natrkan po velikej cesti. Hotel je menda po bližnjici — ali pa só ga vodile coprnice! — zato jo je udaril korajžno po rebri navzdol gazé vnovič pali sneg. Pa šnopsarska korajža bi se bila skorej obnesla — slabo! Da ni slišal pijanca neki tesar, ko je kričal: „Pomagaj, kdor je živ, vsaj sem kristijan!“ gotovo bi več ne stegal tresoče roke po kupici žganega strupa, marveč bi si hladil žejo na bližnjem pokopališči v hladnej zemlji.

Slavna vlada! pomagaj nam in sebi? Šnops se mora zatirati bolj kakor doslej — sicer bodo šli gruntje na boben, lepo vedenje rakom žvižgat — v c. kr. vojski se bodo pa postavljale — pokveke!!

Iz Krškega. — (O naši posojilnici). Ljudem pomagati iz zadrege, je krščanska dolžnost. Pridejo pa ljudje v razne zadrege; zdaj jih tare bolezen, zdaj revščina, zdaj kaj družega. Naj večkrat je pač človek v denarni zadregi. Ne more si drugače pomagati, kakor da išče denarja na posodo. Teško pa je iti prosit na posodo pesamezne osebe, če tudi so prijazne in dobrotljive. Lože je iskati pomoči v takem kraju, pri takem zavodu, kateri se je ravno v ta namen ustanovil, da ljudem denar posojuje. Ta namen imajo naša in druge posojilnice. Le škoda, da jih ni več na Dolenjskem, kakor razen Krškega samo še v Metliki in Črnomlju.

Škoda posebno radi tega, ker so posojilnice domači zavodi, pri katerih se ne posojuje samo, marveč se tudi denar hrani in na obresti vlaga. Naša posojilnica deluje še le poldrugo leto, pa že kaže lepe vspehe, pa je že mnogo ljudem v Krškem in okolici pomogla. Naj povemo torej nekoliko o njenem delovanji l. 1886. Število združnikov se je pomnožilo od 34 predlanskega leta na 80 v lanskem letu. Vsi družabniki so vložili minulega leta 1221 gld. 50 kr.; a v obeh letih 1979 gld. 10 kr. Vsak (družabnik mora imeti namreč vloženih najmanj 12 gld., predno se mu kaj posodi).

Ljudje so pa prinesli hranit 5653 gld. Ti pa lahko vsak čas svoje shranjene novce zopet vzdignejo. Vstopnine je došlo 46 gld., ker mora vsak združnik plačati 1 gld. pristopnine, ki se mu več ne povrne. Obresti je dobila posojilnica 350 gld. 44 kr.; dolžniki so jej vrnili od danih posojil 2006 gld. 80 kr. Tako da je z ostankom blagajniškim od lanskega leta (180 gld. 57 kr.) imela 9458 gld. dohodkov. Stroškov je imela

le 392 gld. 36 kr. manj kakor dohodkov, ker je ostalo v blagajnici konec tega leta 392 gld. 36 kr. Med stroški je danih posojil za 7495 gld., vzdignjenih hranilnih vlog 1569 gld. 25 kr. in nekaj malega uradnih stroškov (1 gld. 80 kr.) Dobička pa vendar posojilnica izkazati ne more. Zakaj ne? Došlo jej je sicer na vstopninah dozdaj že 80 gld., a ta denar se ne šteje po pravilih v dobiček, ampak kot pridržana (reservna) zaloga, s katero bi se pokrile zgube, ako bi posojilnico pri dolžnikih doletele.

Ustanovitev društva je stala 140 gld. Ti stroški še l. 1886 niso bili z narejenim dobičkom popolnoma pokriti, primanjkuje še 16 gld. 98 kr. Kajti zadruga je dobila na obrestih 350 gld. 44 kr., a mora dati svojim udom in hranilničarjem tudi obresti (po 4 od sto, jemlje pa po 6%), in ti znašajo za l. 1885 in 1886 skupaj 187 gld. 99 kr. A kar so dolžniki na obrestih za l. 1887 plačali, to zadruga letos ne more še sebi v korist zaračuniti. Bilanca ali splošni pregled posojilnice je ta-le. Pri 60 združnikov ima danih posojil za 6854 gld. 50 kr. A posojilnica ima dati združnikom na deležih 1979 gld. 10 kr., šparovcem pa 4937 gld. in 80 kr., pa tiste obresti, ki smo jih že omenili. Iz tega se pač vidi, da se denarni zavodi le počasi okrepcajo.

Seveda v naših krajih ni veliko denarja med ljudstvom; zato ga le po malem vlagajo.

Iz Kostanjevice 22. jan. — „Dol. Nov.“ je pred vsem mar, o tem sem prepričan, da sporočajo samo resnico; vendar se včasih tudi kaka neresnica vanje vtihotapi. Tako so prinesle v zadni številki iz Kostanjevice prav debelo neresnico, da je g. Gača lovec K. odsekal nekemu tatinskemu lovcu roko. *) Ne trdim, da se je sporočevalec vedoma zlagal, le prehitro je sporočal, kar je čul pripovedovati, poprej ko se je prava resnica zvedela. Cela stvar je bila pa taka-le:

Na Vodenicah Malih in Velikih je lovska tatvina najljubše opravilo marsikterega gospodarja; več jih je, katerim je gospodarstvo zaveljo te strasti popolnoma propalo; tako, da še kruha nimajo.

Pa tudi ni čudo; vsaj vemo, da je tu pri nas strasten lovec popustil oralo na njivi ter hitel na lov, a njiva mu je zarad nastopivšega slabega vremena ostala potem neobdelana. Dva taka lovca sta bila, če se ne motim, ravno na sveti večer zasačena, ko sta prinesla domu vsaki svojega zajca. Pozvana od g. Gačevih lovcev B. in K., da naj oddasta puški, sta se ustavila; začeli so se vleči za puški in ker jo J. R. ni

*) Tu so pač Novice nedolžne. Sporočevalcem morájo verjeti.

hotel izpustiti, ga je lovec K. s hrptom svojega lovskega noža udaril po roki. Ni mu torej mogel odsekati roke, in kakor se je sodnijska komesija prepričala, mu tudi kosti ni zlomil, kar se je trdilo. Tedej veliko krika malo istine. Jaz pa mislim, da bi prav nič ne škodilo, ko bi dobil vsak tatinsk lovec, ki zavoljo te tatvine zanemarja svoje kmetijstvo, prav gorko po roki. Bolelo bi ga vendar le manj, kakor ga bolé nasledki te strasti že tako; kaj pa še če pride gosposki v roke.

Tudi o novem bralnem društvu tukaj še nič ne vemo. Res ni lepo, da smo pokopali društvo, ki smo ga že imeli; pa za zdej vender še ni upanja, da bi se oživilo novo — izvzemši, če bi ga osnovali gospodje uradniki.

V društvenem življenji smo tukaj res prezaspani. Čudno, pa resnično je, da vsa naša lepa ravnina še nima podružnice Sv. Cirila in Metoda, dasi bi ne bila težava osnovati jo. Toda vsakdo si misli, naj začne kdo drugi, ki ima več vpljiva kakor jaz. Tako ostane vse pri starem. Ne čudim se, da se osebe drugih stanov za to, za slovenski narod toliko važno društvo, premalo zanimajo; čuditi pa se moram, da se najdejo gospodje učitelji, ki še celo slišati nočejo, da bi se tudi ob spodnji Krki osnovala taka podružnica. Kje tiči temu vzrok, sam Bog vedi. Jaz pa mislim, da kdor ne stori nič za društvo Sv. Cirila in Metoda, ni narodnjak, naj se še tako usti in šopiri. Ker se pri nas ne postavi na čelo osnovalnemu odboru kdo drugi, dajmo, začnimo delo učitelji, saj je omika naroda naš poklic.

S kmetov 18. jan. — Že mnogo sem čital v dopisih „Dolenjskih Novic“ da bi se morali Dolenjci bolj poprijeti sadjereje. Verjemite mi da je razun družega zlasti ta vzrok, ker je premehka kazen zoper poškodovance drevja. Že mnogokrat sem slišal govoriti marsikterega moža: Res imam tu ali tam priliko, da bi sadil drevje, pa kaj bi se trudil v svojo škodo! Če posadim, pride hudoben človek pa mi vse polomi, pa še okoli drevesa pohodi travo. Ako ga naznanim sodnji ne opravim kaj; sodnik navadno pogleda priprostega človeka kmečkega oestro — pa ga odpravi prej ko prej. Ako bi pa poškodovalca kaj okregal ali ga celo udaril, pa gre on tožit in lastnik je kaznovan. Taka se je pripetila meni. Namenjen sem bil na nekoliko oddaljenem prostoru drevja zasaditi, kjer je že bilo nekaj drevesic odrašenih, ki so tudi že rodila. Ravno zoriti je pričelo lepo sadje, ali pridejo fantini in mi vse poškodujejo. To mi pride sosed naznanit; hitro grem in viditi veliko škodo ves nevoljen udarim vsacega enkrat. Fantini grejo domu, povejo materi, ki me gre

tožit. Sklenilo se je: tri goldinarje sem jim moral plačati, oni so šli pa prosti domu. Ako bi hoteli, da bi ljudje veselje imeli saditi drevje, naj se ostrejše ravna z njimi, ki ga poškodujejo.

Pristavek. Grda, studa vredna je tu in tam res navada, da se neusmiljeno poškodovava sadno drevje po fantalinih, ki se komaj znajo obrisati; ali povsod vendar ni taka. Zarad tega opuščati sadjereje gotovo ni pametno. — Kar se pa tiče sodbe, moramo reči, da gotovo nimate prav. Gospodje sodniki so dolžni sprejeti vsacega, in ga gotovo tudi sprejmejo, ako ne pride s kacimi neumnostmi, kar se pa žali Bog, ravno na Dolenjskem zgodi tolikokrat, ko se ljudje pravdajo tu in tam za prazen nič! — Postave zoper poškodovalce drevja sploh — torej brez dvoma še bolj zoper poškodovance sadnega drevja so ojstre. Gospodje morajo pa postavno soditi — tedaj bodo gotovo kaznovali vsacega kvarljivca sadnega drevja — ako dokažete da vam je res pökvaril. —

Če se je prigodila Vam tako žalostna, kakor trdite, si ne moremo misliti drugače, kakor da ste bili kaznovani zavolj klofut, ki so po postavi res prepovedane — ker si sploh sam ne sme delati nihče pravice, — vi pa unih porednežev niste tožili zavolj škode; ko bi bili to storili, dala bi se bila pravica tudi Vam.

Iz Stopič 24. jan. — Ni ga človeka na svetu, bodi si še tako revnega stanu, da ne bi imel kakega prijatelja. Posebno pa je človek vesel, ako je njegov prijatelj iz imenitnišega stanu, kakor je on sam. S tužnim srcem naznanjam, da zgubi naša fara tacega prijatelja v dušnih in telesnih potrebah — duhovnega pastirja gospoda fajmoštra. Zapustili bodo v kratkem našo faro, in šli v nov kraj obdelovat vinograd Gospodov. Preden pa so se poslovili od nas so nam oskrbeli še sv. misijon v velik dušni prid. Kdo bi ne bil ginjen in koga bi srce ne bolelo, ko zgubi tako dobrega in zvestega prijatelja?

Bili so kakor dober pastir svojim ovčicam, neumorno delavni v vseh rečeh, posebno pa na prižnici in pri molitvi — za koliko reči so pač molili na prižnici! Veliko, veliko jih je, ki bodo žalovali po tako dobrem pastirju. Zato kličem: Blagor fari Št. Janški, da dobi tako dobrega in vnetega dušnega pastirja in pravega prijatelja svojih faranov. Iz srca kličem gospodu župniku jaz in cela fara:

Bog vas ohrani še mnoga leta,

Po smrti daj vam nebesa sveta! J. G.

Iz Šent Janža 24. jan. — Necega dne me obiše moj prijatelj, katerega se nisem ravno nadejal. Ko se meniva pri kozarcu domačega dolenjca o tem in unem, je prišla govornica tudi

o židih ali judih. Prijatelj trdi, da so oni najhujši oderuhi. Jaz malo pomišljam, ter rečem: „Veš kaj, dragi prijatelj, tudi pri nas se dobodo take pijavke, sicer ne židi, pa v njihovi obleki, da ljudi sesajo. Da boš videl, da Ti resnico govorim, povem Ti to-le: Pred par dnevi smo se zbrali več mož na ulici, in se pomenkovali o kmečki zadevi. Pri tem se izusti meni nasproti stoječi Kačnik v šali, da proda neki travnik za tisoč gold. Tebi nič, meni nič seže zraven stoječi Ferjan v svojo rujavo suknjo, privleče tisoč gold. na dan, ter mu jih hoče odšteti. Ta se nasmehne nič slabega se nadejaje, in pravi, da sam travnik potrebuje, njegova beseda je bila gola šala.

Ferjan mu pa ponuja in rine tisočak z besedami: „Ako ga ne vzameš, te bom pa tožil, prič imam zadosti“. Kačnik boječ se, da bi bil ob travnik in Bog vé kaj še, ga prosi, naj nikar tega ne stori. Ali njegova prošnja je bil glas vpijočega v puščavi. Na priprošnjo drugih se potem vendar vda, ako mu plača 200 gld. odškodnine. Vdarila sta! Kačnik si izposodi denar ter mu ga prinese. On mu pa da 50 gold. nazaj iz velicega usmiljenja, rekoč: „Tacega darila ne boš nikdar več dobil.“ Tako je dobil 150 gold. za nič in zopet za nič. Ko končam, moj prijatelj globoko izdihne, ter reče: „Bog nas varuj tacih môr, da bi vbozega kmeta tako nevsmiljeno tlačile.

Domače vesti.

(Za šolo v Topljicah) so podarili presvitlji cesar 300 gold.

(O šoli za gluhoneme v Šmihelu) pri Novem mestu se je obravnavalo 21. jan. Občina novomeška in šmihelska ste prosili, naj bi se v tej šoli izgojevale kranjske gluhoneme deklice. Sklenilo se je, da naj se naprosi deželna vlada, da dovoli iz zapuščine pokojnega dekana Holzapfeljna vsako leto 3000 gold. za 20 gluhonemih deklic, ki se imajo podučevati, izgojevati v šmihelskem samostanu. Dolenjci, zlasti še novomeščani in šmiheljci pač smemo biti s tem sklepom zadovoljni.

(V ljubljanskem frančiškanskem samostanu obhajal je 24. preteč. meseca 70letnico g. pater provincijal Evstahij Ozimek. Blagi, zaslužni mož je Dolenjec — rojen v Zatičini 24. jan. 1817. l.

(V Krškem) je dne 9. t. m. uniformovana meščanska garda g. Bogdana Kobala c. kr. sodnijskega pristava jednoglasno nadporočnikom izvolila.

(† Umrli je v Gorici) nagle smrti izvrstni narodnjak in slovenski pisatelj g. prof.

Erjavec. Mož ima za naš narod nepopisljive zasluge posebno po mnogoštevilnih spisih. Brez dvoma ga ne bode lahko med našimi bralci, ki ne bi bil uže kaj čital v knjigah družbe sv. Mohora iz peresa pokojnega g. profesorja. Kako ga je vse čislalo je pokazal veličasten pogreb v Gorici. Narodnjaki pa so začeli precej nabirati denarje, da se zaslužnemu možu postavi dostojni spominek. Prav tako. Narod, ki ne časti svojih zaslužnih mož, ni vreden, da jih ima.

(Za katoliško društvo) rokodelskih pomočnikov so darovali gospodje: Mih. Tavčar, župnik, 15 gld.; Jan. Virant, župnik, 2 gld.; G. Gregorec, marelar, 2 gld.; Avg. Ščinkovec, (zopet) 1 gld.; Leop. Pollak, sodnijski adjunkt 3 goldinarje.

(Novi zastop narodne Čitalnice v Metliki:) ravnatelj g. Navratil, tajnik, gosp. Šest, blagajnik, gosp. Wacha, odborniki gg.: Hayne, Gregorač, Gustin, Kapelle, Pavunac.

(Za I. letno zasedanje porotnih razprav v Novem mestu), ki se prične s 14. februarjem t. l., izžrebani so naslednji glavni porotniki: Zavodnik Karol, pos. iz Žužemberka; Oberman Marko, pos. iz Drašič; Brinskele Janez, pos. iz Občice; Strbenk Andreja, iz Toplega vrha; Penca Jože, iz Dolenjega mokrega polja; Premer Ignacij, pos. in mlinar iz Primosteka; Gnidovec Jernej, pos. iz Ajdovice; Dolar Ferdinand, pos. iz Kota; Troja Matija, pos. iz Poljanšice; Hrovat Franc, pos. in oštir iz Zagradeca; Poglajen Andreja, pos. iz Toplic; Dolinar Franc, trg. in pos. iz Velike Doline; Verderber Janez, pos. iz Kočevja; Koren Jan. usnar in pos. iz Metlike; Ratajec Anton, pos. iz Premšal; Vrbič Franc, pos. iz Gaberja; Permé Janez, pos. iz Gaberja; Kukelj Franc, pos. iz Nemške vasi; Zupančič Janez, pos. iz Jezera; Malešič Matija, pos. iz Radovice; Oražem Fr., mlinar in pos. iz Prigorice; Treo Julius, grajščak iz Malevasi; Grebenc Franc, trg. in pos. iz Vel. Lašič; Frlin Janez, posest. iz Gabrovka; Zgonec Janez, pos. in župan iz Podhojni hriba; Štajer Franc, c. k. notar iz Metlike; Malenšek Franc, pos. iz Zaloške; Dular Janez, posest. iz Rodenj; Pakiž Šimen, pos. in trg. iz Jurjevice; Faber Ernest, knež. gozdnč. ravnatelj iz Kočevja; Staudaher Miha, posest. in gostilničar iz Močil; Babnik Jakob, pos. in mlinar iz Velike Loke; Jaklič Janez, gostilničar iz Pustijavorja; Smolič Franc, pos. in župan iz Spodnjih Prapreč; Nardin Anton, pos. iz Sela; Sever Otmar, posestnik iz Kostanjevice. — Nadomestni porotniki: Jerman Matija, pos. iz Vel. Slatnika; Selak Jan. posestnik iz Dolenje vasi; grof Albin Margheri, grajščak iz Otočic; Penca Janez, posestnik iz Čermošnic; Jakše Martin, pos. iz Škrjanč; Barborič

Janez, pos. iz Toplic; Gašpar Anton, pos. iz Birčne vasi; Surz Janez, trgovec in posestnik iz Novega mesta.

(Predpustne veselice) narodne čitalnice v Metliki za leto 1887.: 2. febr. Vodnikova svečanost; 13. febr. petje in ples; 20. febr. petje in ples; 22. febr. finale.

(„Bralno društvo“) v Žužemberku napravi v spomin Valentina Vodnika 6. februarja veselico s petjem, govorom in plesom.

(Bralno društvo) v Krškem ima 5. febr. sijajen ples.

(V Ljubljani je ukral) služabnik, mazarjski jud Abraham Diamant iz kase 45.000 gld. gospej Gariboldijevej, ko je bila v gledišči. Pobegnil je na kolodvor, a ko so ga hoteli tamo prijeti je pobegnil po Dunajskej cesti v Blagovico, od koder se je peljal v Zagorje. Tu je stopil na železnico. Na zidanem mostu ga je zasledil žandarm — tu se mu je sicer še izmuznil; toda izvrstni orožnik je telegrafiral v Pragarsko, naj tacega in tacega človeka zgrabijo. Storili so in res našli pri njem vse ukradene reči.

(Nove knjige.) Izšle so po novem letu tri lepe knjige, ktere pač smemo toplo priporočati svojem bralcem. —

1. Prva je kmetijsko Berilo. To je knjiga namenjena za kmetijske učence v ponavljalnih šolah, pa tudi sploh v poduk gospodarjem. Spisal jo je g. Kramer, ravnatelj kmetijske šole v Gorici. Knjiga je zlata vredna; našli bodo v njej ne le učenci, ampak tudi kmetje sploh neprecenljivih nauk v vseh strokah kmetijstva: doma in zunaj doma, v hlevu in v kleti, na njivi in travniku, v gozdu in vinogradu te podučuje ob kratkem v domačej, lepej besedi tako mično, da ti bode knjiga brez dvoma v razvedrenje. Vsakdo pač ne bode mogel vbohati v vsem danih nauk — nobena reč ni za vsacega — vendar bode neizmerno koristila vsacemu bralcu. Želeti bi bilo, da bi prišla v vsako kmetsko hišo ter rodila obilno sadu. Stane pa knjiga, da si je obširna in jako lična — samo 50 kr., po pošti 55 kr. Založil jo je g. Dolenc, tiskar v Trstu.

2. „Priče Božjega Bitja,“ izišle so uže v drugem zvezku z jako izbrano in sedanjemu času kakor nalašč umerjeno sledečo tvarino: I. Ne zaničaj duhovščine: Osoda preganjalcev sv. stola. Sovražniki sv. očeta nimajo sreče. Članek o papeževi nezmotljivosti. Jakobinska kapa. Zasramovanje sv. očeta. Drugi izgled. Roka in noga. Papežev blagoslov. Kaznovan zasramovalec. Ne tepi duhovna. Ne norčuj se iz duhovnikov. Žalostni konec papeževih zasramovalcev. Udarec škofu namenjen. Napo-

leon III. in sv. oče. Žid opsuje katoliškega škofa. Veselo sporočilo. Zasramovanje duhovnika. Nesrečne igralke. Izdajalcev plačilo. Hudobneževa hiša. Ni bilo treba. Nekaj za časnike. — II. Nepokorščina nasproti dušnim pastirjem: Spoštuj duhovna. Ples v postu. Poslušaj glas svojega dušnega pastirja. — III. Praznovanje gospodovih dni: Dragi lešniki. Žalostni konec plesu. Pod streho je. Grozen konec. Ne hodi v nedeljo na lov. Nagla smrt oskrunjevalčeva. Posvečuj praznik. Nedeljski kósci. Nedeljsko delo nima blagoslova. Nič več ne. Nedeljsko seno. Nedeljski zaslužek. Nekaj veselega. Za mlinarje. Oskrunjevalci nedelje. Nedeljski zabavni vlaki. — IV. Predrznosti pred pustom in na plesu: Na plesu. Zasramovanje Kristusovega trpljenja. Iz plesa v božji mlin. Maškeradna pošast. Pustna šema — mrlič. — Cena zvezku je 25 kr., po pošti 5 kr. več; dobiva se pri založniku g. D. Hribarju, Breg št. 10., v „Katol. Bukvarni“ in pri Blazniku. — Obadva zvezka priporočamo — prepričani, da se bodo mične in ob enem podučne dogodbice kaj rade poslušale ob zimskih večerih po naših kmetskih hišah, vsaj vemo, kako hrepeni naše verno ljudstvo ravno po tacem berilu.

3. Zgodovina Adlešičke fare na Belokranjskem, spisal g. Ivan Šašel, farni oskrbnik v Adlešičah, izdal g. Ant. Koblar, kaplan v Mengešu. Vrli pisatelj nam je popisal lansko leto kaj mično faro Šempetersko pri Novem mestu — in letos ravno tako adlešičko. Kaj hvaležni smo mu za spis, ktereга priporočamo sploh — prav posebno pa še bližnjim Belokranjcem. Knjiga se dobiva pri g. izdajatelju Ant. Koblarju, kaplanu v Mengešu po 20 kr.

(† Preč. gsp. Daniel Trček,) prošt v Metliki umrl je 30. t. m. ob 10. uri zvečer, 67. let star. Pogreb bode 2. svečana ob 4. pop.

(V Sv. Križu) pri Kostanjevici bil je 27. jan. izvoljen za župana Janez Bartelj, mlinar in posestnik v Šutai.

Loterijske srečke.

Trst	15. januarja	52	70	75	79	56
„	29. „	40	18	60	55	84
Gradec	22. januarja	35	72	24	8	21

Prošnja

za pisateljsko podporo „Drobtinica“.

„Kdaj izidejo zopet Drobtinice? — Kakor hitro se zopet zadosti gradiva nabere.“ S tem upanjem izšel je zadnji — dvajseti — letnik „Drobtinice“ med slovenski svet l. 1869., pod vredništvom preč. gosp. kan. Fr. Kosarja, v onem duhu in v oni zanimivosti, kakor prejšnji letniki. A mnogi zadržki ovirali so nadaljevanje „Drobtinice“. Bilo je to gotovo v veliko škodo našemu slovtvu, v škodo našemu narodu. „Branje „Drobtinice“ je našemu ljudstvu tako priljubljeno, kakor le maloktere druge knjige“, pisal je zadnji vrednik in to

ni bilo resnično samo pred dvajset leti ampak je še vedno. „Drobtinice“ so še vedno slovenskemu narodu izmed vseh knjig skoro najbolj priljubljene: bere jih staro in mlado, bere jih zlasti učeča se mladina, berejo jih v kmečkih hišah, — le škoda, da jih je tako težko dobiti na posodo, še teže pa na prodaj.

Odbor „Kat. družbe v Ljubljani“ je sklenil dne 13. t. m. da bo de izdajal in nadaljeval „Drobtinice“ na mestu „Glasov“, in je njihovo vredovanje, kakor do sedaj „Glasov“, podpisane mu izročil. Nekteri potrebni koraki za izdavanje so se že storili.

„Namen tega letnika je medsebojno priobčevanje takih spisov, ki zamorejo pospeševati verno in pravno omiko narodovo sploh, vzgojevanje mladine pa še posebej.“

Ker so nekdanje „Drobtinice“ zlasti zaradi raznovrstnih spisov tako zanimive in priljubljene, zato prosim vljudno in ponižno vse prijatelje nekdanjih „Drobtinic“, te najlepše cvetke Slomšekove, da bi pomagali s svojimi spisi nadaljevati dostojno takó koristno delo. „Drobtinice“ so postavile mnogim možem spomenik, ki jih je otel pozabljivosti in nam kliče glasno: Slovenci, take moze posnemajte! Živitopisov si žele v prvi vrsti tudi nove „Drobtinice“ in poleg teh žele si mičnih pesmic in nedolžnih kratkočasnic, pripovedi in prilik, patudi podučnih spisov, zlasti o vzgoji.

Naj bi duh pokojnega slovenskega vladika in učenika, duh Slomšekov, obudil mnogo prijateljev tudi novim „Drobtinicom“, da bi mogle kmalu razveseliti in poživiti milo našo domovino! Doneski, prašanja in nasveti naj se blagovoljno pošljejo za letošnji tečaj podpisanemu vredniku vsaj do konec aprila.

V Ljubljani, dne 24. januarja 1887.

Dr. Fr. Lampe,
v Marijanišči.

Pristavek vredništva Kakor nam znano, bi posebno dobro došli „Drobtinice“ životopisi tudi iz kmetov poštenjakov, „drobtinice“ tudi s kmečke miže in ne samo gosposke. V starih „Drobtinicah“ nahajamo mnogo zelo lepih pesmic iz priprostega kmečkega srca: da bi kaj tacih dobilo tudi za nove!

Zahvala.

Za blago sočutje i za mnogobrojno vdeležitev pri sprevedu naše nepozabljive soproge i matere

Marije Oblak,

izreka v imenu cele rodbine, vsem prijatljem in znancem, posebno pa novomeškim trgovskim gospem za prekrasni venec, svojo najtoplejšo zahvalo žalujoči soprog

Valentin Oblak,
trgovec.

[8]

Št. Mihel pri Rudolfovem, 19. prosenca 1887.

Kovačnico, v kateri v o d a goni: meh, kladvo in brus, daje se o sv. Jurju v najem. Več pove M. Razingar, Podkorenom. Pošta Kranjska gora (Gorenjsko). [13—1]

POSESTVO

v bližini Kostanjevice ležeče,

ki meri 30 oralov 975 □klafter, ima zidano z opekami krito hišo, vsa gospodarstvena poslopja v dobrem stanu in 3 verte s finim sadjem, je zavoljo selitve na prodaj. — Več se izve pri

Ani Kandolini

v Kostanjevici.

[12—1]

Razprodaja za kmetovalce!

Živina, žito, slama, mrva, nemška detelja, poljski pridelki, poljedelsko orodje, hišna oprava, perilo, ženske obleke, gostilniška oprava itd. se bode kot zapuščina po umerli gospej Mariji Oblak

v Šmihelu poleg Novegamesta

v naslednjih dnevih razprodajalo in sicer:

V četrtek dne 3. februarja:

Goveja živina iz posebno zlahtnih plemenov, obstoječa z 3 krav, 3 juncev in 2 telic.

V soboto dne 5. februarja:

Žito, in sicer: kakih 40 mernikov pšenice, 16 mer. rži, 25 m. ajde, 18 m. ječmena, 84 m. ovsa in kakih 10 m. prosa.

V torek dne 8. februarja:

Mrva, detelja in slama.

V četrtek dne 10. februarja:

Poljski pridelki in sicer: plemenite verste fižol, krompir, bob, pesa, repa, korenje in kiselna.

S soboto dne 12. februarja:

belo perilo in ženske obleke.

V torek dne 15. februarja:

Hišna in gostilniška oprava: Kupice, steklenice, sklede, porcelanasti talarji in mnogo druge porcelanske, steklene, lesene in železne posode.

Častiti kupei so prošeni od podpisanih, da priinesejo s saboj primerno predplačo.

[11]

Marije Oblakove dediči.

Mokriška grajščina

(pošta Jesenice na Savi) prodaja:

Semenski oves: Triumf	100 kg. 15 gld.
Ligovo	100 „ 12 „
Semenski krompir: Najboljše vrste, kakor: Carly	
[9—1] Vermont, Magnum bonum, Gripple	
castle	100 kg. 6—8 gld.
Semensko ajdo: Škotsko, srebrno sivo	100 kg. 8 „
Vrbove sadike: Salix viminalis, salix viminalis purpurea in salix amygdalina	1000 kosov po 2 gld.
Fižol (ovljač)	1 hektoliter 12 gld.

Alfonz Oblak, posestnik popolnem novega in z vsemi najboljšimi opravami preskrbljenega mlina „Podpečjo“ v Kandiji poleg Novegamesta

išče mlinarja

neozenjenega, srednje starosti, kateri je pri mlinarstvu natančnosti in snažnosti vajen, ki zna vsako vrsto do najfinejše moke izdelovati, ki je pošten v mlinu, lepega vedenja, ki se zna skazati, da je že dalj časa v kakem na prav dobrem glasu stoječem mlinu služil in ki zna tudi sam pri mlinu kaj iztesati ali popraviti, ako bi se slučajno pokvarilo.

Več o tem se izve in ponudbe naj se pošiljajo posestniku mlina „Podpečjo“ Alfonzu Oblaku v Kandiji poleg Novegamesta.

[11]